

במלאת
201 שנים להפיכתה
של ליובאוויטש לעיר הכתר
החסידית החב"דית,
יצא שליח 'בית משיח' **אהליאב**
אבוטבול, לפגוש את הרב **גבריאל**
גורדון, שליח הרבי ומנהל חצר
רבותינו נשיאנו בליובאוויטש // בביקורו
עמד מקרוב אחר עבודתם של **משלחת רבני**
חב"ד מארה"ק שהגיעה על מנת להכריע בשאלות
הלכתיות הנוגעות ל'בית החיים' במקום // רשמים
מקרוב על העבר הרחוק, **מרתק ויחודי**

< אהליאב אבוטבול, ליובאוויטש-רוסיה צילום: ויקטור סאצ'טר

יומן
מסע
בלעדי

העבודה
ליובאוויטש
מתעוררת

יום ראשון ד' תשרי תשע"ה
נמל התעופה טראנסארו, מוסקבה
 09:45

הנלקחות מציורי הסיפורים על רוסיה של לפני מאות שנים. איכרים רוסיים כפריים ניצבים לאורך כל צידי הדרך לצד מרכולתם. סל ירקות, סל פירות והמאכל הלאומי קרטוצ'קע. עוברים ושבים החסים על תושבי הכפרים נעצרים לידם ורוכשים מהם את הסחורה. יערות ענק עם עצים הנישאים לגובה רב מלווים אותנו במהלך כל הנסיעה. עצים, עצים ועוד עצים משני הצדדים בשפע רב. הנסיעה הארוכה – כשש־שבע שעות מספקת המון זמן למחשבה. במהלך כל הדרך ניתן לדמיין את החסידים שעזבו את ביתם בסוף חודש מנחם־אב והיו יוצאים אל המסע לעיירה הנכספת, להגיע אל הרבי. ההליכה בדרך־לא־דרך בתנאים גשמיים גרועים מספק שיעור ב'התקשרות', על המסירות וההקרבה על מנת ליכות רק להגיע ולראות את הרבי.

גלגלי המטוס נושקים על האספלט הקריר במוסקבה. הגענו ליעד. פקיד רוסי קשוח מניף את החותמת והולם אותה בחוזקה על הרכון. יש אישור. נכנסים אל העיר האפורה שידעה תהפוכות ביחסיה ליהודים וליהדות. מחוץ לטרמינל מקבל אותנו בחמימות רבה שליח הרבי מלך המשיח ומנהל חצר רבותינו נשיאנו בעיירה ליובאוויטש הרב גבריאל גורדון, יחד עם נהג המונית שייקח אותנו למסע המיוחד אליו נשלחתי – ביקור היסטורי יחד עם משלחת רבני חב"ד לעיירת הכתר – ליובאוויטש. במהלך הנסיעה הנופים מתחלפים במהירות. רכבי השרד והיוקרה שפארו את הכבישים המרווחים של מוסקבה, מתחלפים ברכבי הלאדה המיושנות. הכבישים החדשים מתחלפים בכבישים מלאי מהמורות שגורמים לנו להרגיש היטב את הנסיעה. המראות הניבטים מהחלון מספקים לנו תמונות סוריאליסטיות

מוצש"ק שובה, תשע"ה
נמל התעופה בן גוריון, לוד
 00:50

אלפי נוסעים גודשים את נמל התעופה ממהרים להגיע אל היעד הנכסף. אל הטרמינל נכנסת משלחת מכובדת של רבני חב"ד, הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי מד"א דכפר חב"ד, הגה"ח הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי מד"א נחלת הר חב"ד והגה"ח הרב יוחנן גוראריה רבה של חולון. אנכי, כותב השורות, מתלווה מטעם 'בית משיח' אל משלחת הרבנים ההיסטורית לליובאוויטש שם מגיעים בשליחות מיוחדת עבור נושאים רגישים המחייבים הכרעה הלכתית (ראה מסגרת). לאחר עיכוב מיותר בהמראה, הטיסה מתאחרת ואנחנו ממריאים בשעות הבוקר המוקדמות.

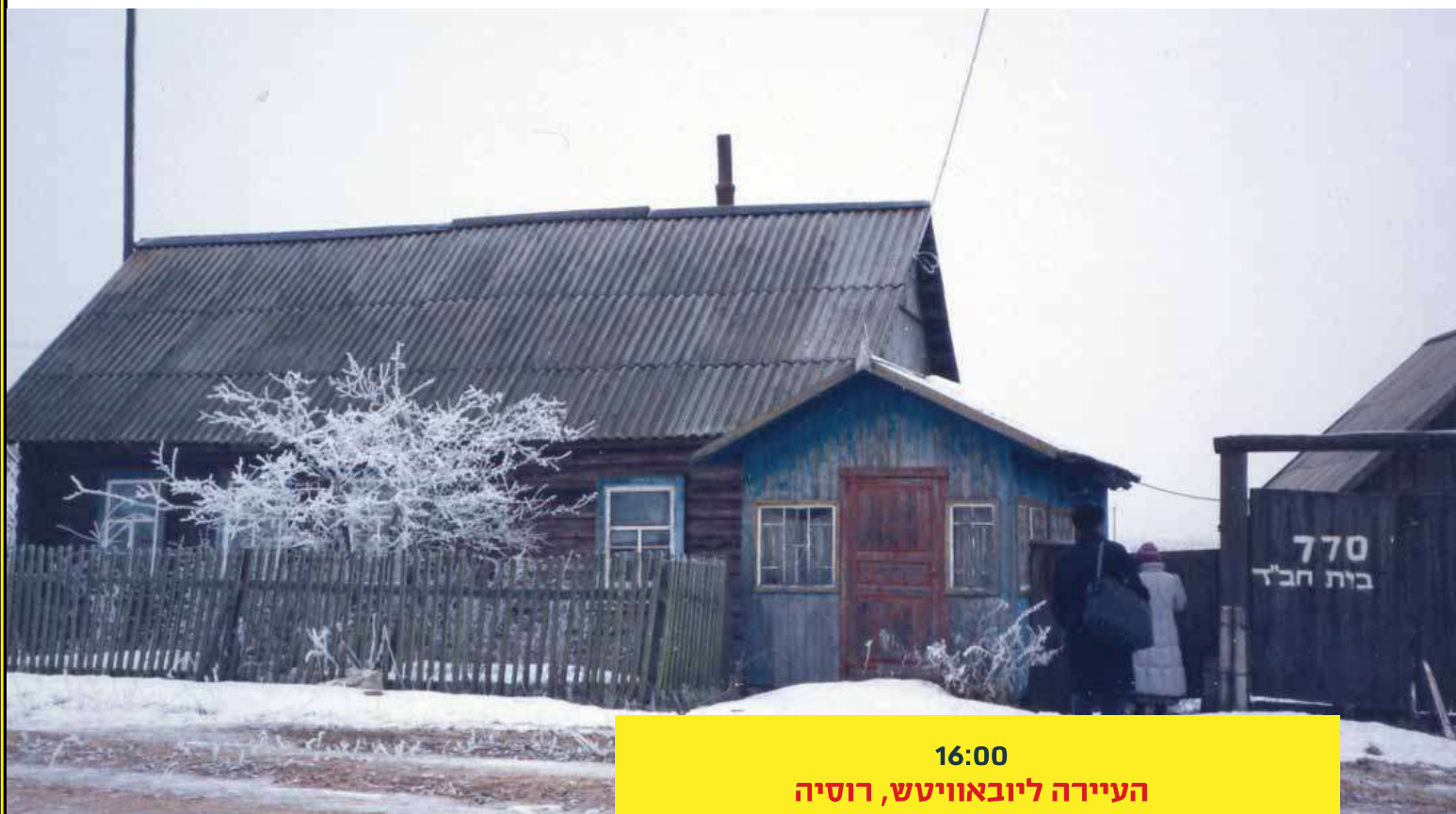

14:40

סמולנסק, רוסיה

לשער הזה שנכסנו כעת עבר כ"ק אדמו"ר הזקן כשברח בעת המלחמה מנפוליון. עכשיו, לצד השער הזה, ניצב בית חב"ד מפואר בכל קנה מידה. אנו מתעכבים עוד מספר דקות להתרעננות ולטבילה במקווה כהכנה לכניסה ל'אוהלי הקודש' וממשיכים בדרכנו לליובאוויטש.

לאחר נסיעה ארוכה אנחנו נכנסים אל העיר הקרובה ביותר לליובאוויטש – סמולנסק. חומה אדומה בגובה 10 מטר וארוכה כמה מאות מטרים חוצה את העיר הגדולה. אנחנו נכנסים בשער הראשי והענק ונכנסים לבית חב"ד הנמצא סמוך לחומה. את פנינו מקבל שליח הרבי מלך המשיח הרב מונדשיין. הרב מונדשיין מציין בפנינו, כי מבעד

16:00

העיירה ליובאוויטש, רוסיה

**בדמיוני עולים
מחשבות על חסידים
שכה השתוקקו להגיע,
וודאי כשהגיעו לכאן
היו כבר עושים את
הדרך הזו תוך כדי
ריקוד חסידי ומלא
בשמחה.**

כשהגיעו לכאן היו כבר עושים את הדרך הזו תוך כדי ריקוד חסידי ומלא בשמחה. שלט קטן וכחול מראה שהגענו אל היעד: ליובאוויטש. "ברוכים הבאים לליובאוויטש" מכריז הרב גורדון. "ברוכים הבאים הביתה!" ההתרגשות ניכרת היטב בקרב הרבנים שחלקם היו כאן רק לפני למעלה מעשרים שנה. הנהג מאט את הרכב ונותן לנו ליהנות מהמראות. בתים קטנים

מכשיר ה'וויז' מראה כי בעוד כעשר דקות נגיע לליובאוויטש. ההתרגשות גוברת. אנחנו עוברים ליד תחנת הרכבת הכי קרובה לליובאוויטש, התחנה שבה היו יורדים מאות החסידים שהיו מגיעים אל הרבי ולוקחים מכאן 'טרמפ' על סוס ועגלה עד לעיירה. הכביש נעשה צר ומלא מהמורות. דומה כי מאז ועד היום נשארה הדרך כפי שהייתה. בדמיוני עולים מחשבות על חסידים שכה השתוקקו להגיע, וודאי

**שביל ארוך וגשר קטן
בסופו מוליך אותנו
לכיוון בית החיים.
אנחנו מגיעים לכניסה
לבית החיים של
ליובאוויטש. השטח
ברובו מכוסה בדשא
ורק מספר מצבות
ששרדו את הפצצות
הנאצים ימ"ש נצבות
עומדות בחלקן.**

וישנים, סוס ועגלה, כביש צר ומלא
בוץ ושדות חיטה אינסופיים, וכמו
עצים לרוב המקיפים את העיירה.
פניה חדה ימינה ובפנינו ניצב
שער חום ענקי: חצר רבותינו נשיאנו.
אנו נכנסים אל החצר והרב גורדון
מלווה אותנו לסיור המיוחד. מימין
לנו ניצב הבניין המרכזי 'המוזיאון'.
"למעשה, כל בנין כאן נבנה בהוראתו
ובהסכמתו של הרבי". עד לפני מספר
שנים לא הייתה חומה המקיפה את
השטח הענק והשטחים היו בבעלות
זרה. בשנים האחרונות רכשנו את
השטח וזכינו לקנות ולגאול מחדש
כמעט את כל החצר המיתולוגית
ששימשה את רבותינו נשיאנו במהלך
השנים. הכול החל לפני יותר מעשרים
שנה או ביקש הרה"ח נתן גוראריה
רשות מהרבי לעשות במקום משהו
שינציח את ההיסטוריה החב"דית
במקום. כך, לאחר מספר שנים נבנה
המבנה הזה.

מול השער הענק ניצבות מדרגות
המוליכות ישר לתוך הנהר. הנהר
בו טבלו רבותינו נשיאנו, בהם טבלו
תלמידי התמימים בליובאוויטש
ובהם טובלים מאות אלפי המבקרים.
המדרגות עברו שיפוץ לאחרונה וכעת
נוח יותר לרדת לטבילה בנהר.

אנחנו חוזרים אל הרכב ונוסעים
אל ביתו של הרבי המכונה – בית
שניאורסאהן. לא רבים יודעים, אבל
מידי שנה הרבי מלך המשיח נוהג
למכור במכירת חמץ את הבית הזה
כחלק מהנכסים הנמצאים ברשותו.
עד לפני חמש שנים המקום היה
מוזנח, אז הגיע למקום יהודי יקר ר'
דן בן יוסף שגילה את יהדותו בשנים
האחרונות והחל להתקרב לחב"ד.
בפעם הראשונה כשהגיע יחד עם הרב
גורדון לביקור באוהל, הראה לו את
בית הרבי. ר' דן הזדעזע. המקום לא
היה משופץ ולא ראוי להתיישב בו.
ב־מקום לקח על עצמו את שיפוץ
והרחבת המקום.

ראש העירייה של ליובאוויטש
הצטרף גם הוא להתחדשות במקום
והחליף את שם הרחוב ל"חבדניצע".
אנחנו נכנסים אל הבית המשופץ.
במקום אנחנו רואים כעשרים יהודים
שבאו לביקור באוהל יחד עם מספר
חסידים העוסקים בהכנה ובכתיבת פ"ג
לפני הכניסה לציון.
שביל ארוך וגשר קטן בסופו מוליך

אותנו לכיוון בית החיים. אנחנו מגיעים
לכניסה לבית החיים של ליובאוויטש.
השטח ברובו מכוסה בדשא ורק מספר
מצבות ששרדו את הפצצות הנאצים
ימ"ש נצבות עומדות בחלקן. במרכז
ניצב האוהל אותו הקימו בשליחות
מיוחדת של הרבי, יו"ר ניידות חב"ד
באה"ק הרב דוד נחשון יחד עם עמיתו
ר' אבי טאוב.

האוהל עצמו משופץ ומתוחזק
היטב בידי הרב גורדון במהלך כל
השנה. קבוצה של גברים – ומן
הצד השני מספר נשים – עומדים
ומתפללים בתוך האוהל. מול המצבות
של כ"ק אדמו"ר מהר"ש וכ"ק אדמו"ר
הצמח צדק, נצבות שתי מצבות של
בניהם, ר' אברהם סענדער בנו של
כ"ק אדמו"ר מהר"ש, ור' ברוך שלום
בנו של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".
בחזית האוהל נמצא מקום מנוחתה של
הרבנית הצדקנית רבקה ע"ה. בקצה
בית החיים ניצבות מצבת שלושת
הרבניות הצדקניות שיינא ע"ה, חיה
מושאק ע"ה והרבנית סטערנא.

לאחר התפילה אנו יוצאים לסיור
בעיירה יחד עם הרב גורדון בין
שביליה המיתולוגיים בה צעדו חסידים
ותלמידי התמימים שלמדו במקום. את
הזמן הזה אנחנו מנצלים לשיחה על
המתרחש ביום-יום בעיירה.

"במהלך כל השנה מגיעות לכאן
מאות קבוצות של מבקרים. שלוחים
יחד עם מקורביהם, חסידי חב"ד
שמתעניינים בעיירה ושיבות שלימות
הבאות לעשות כאן את שבת קודש.
כאן אנחנו משתדלים לספק להם את
הסיוע הלוגיסטי על מנת שהאירוח
יהיה כמו שצריך". מי שמגיע אנחנו
משתדלים לעזור לו שיוכל ליהנות
מהביקור. אנחנו חלילה לא מחפשים
להוות תחליף לחצרות קודשנו של דור
השביעי – 770.

"מי שמסייע לנו רבות באחזקת
הפעילות בליובאוויטש הוא הנגיד ר'
יעקב אלשטיין.

"רק בשבת האחרונה (שבת
סליחות, א"א) התארח כאן קבוצה
של שמונים בחורי ישיבה מברזיל יחד
עם ראש הישיבה ושלוחים מהמדינה"
אומר ר' גבריאל גורדון. "לפני כחודש
שהתה כאן ישיבת 'תומכי תמימים'
מנתניה אה"ק ומכון ר"ן ממוסקבה
יחד עם הרה"ח יצחק קוגן שעשו כאן
את השבת. קבוצות של מקורבים יחד

מסע הרבנים ההיסטורי לליובאוויטש

לא מחזה שיגרתי לראות שלושה מבכירי רבני חב"ד עוזבים את קהילתם בזמן עשרת ימי תשובה ויוצאים לחוץ לארץ.

רבני חב"ד המד"א דכפר חב"ד הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי, הגה"ח הרב יוחנן גוראריה רב העיר חולון והמד"א דנחלת הר חב"ד הגה"ח הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי, יצאו למסע מתוך תחושת שליחות מיוחדת מיד בצאת השבת. ברוסיה הצטרף אליהם הדיין הרב שניאור זלמן קאהן.

"הנושא של 'בית החיים' בליובאוויטש הינו נושא מאוד רגיש והיינו חייבים הכרעות לדעת כיצד לנהוג במקום" מספר שליח הרבי ומנהל חצר רבותינו נשיאנו הרב גבריאל גורדון. "צוותים מיוחדים של צה"ל לאיתור מקומות קבורה, הגיעו לכאן במהלך השנה האחרונה על מנת לאתר את המקומות המדויקים של הקברים.

"לאחר חקירות אינסופיות על המקום הצגנו בפני הרבנים את הממצאים ובמספר נושאים הרבנים כבר הכריעו, אך ישנם דברים שנצטרך עוד לחכות לעדויות וממצאים נוספים על מנת להתקדם בהם. בית משיח ימשיך לעקוב ולדווח אחר החלטות הרבנים.

כיצד התושבים במקום מגיבים לפעילות היהודית הרוחשת במקום? הרב גורדון: "ככלל הם לא ממש אוהבים את התנועה היהודית במקום. אבל ב"ה בתבונה אנחנו מצליחים לנתב את הדברים שלא יגיעו לעימות או סכסוך. יש לנו כאן קשר טוב מאוד עם ראש העירייה, עם אנשי המשטרה האיזורית ועם מרבית התושבים. בליובאוויטש כמו בליובאוויטש, אם מתעוררת בעיה פותרים אותה עם בקבוק משקה... עד לשנים האחרונות עוד חיה כאן יהודייה אחרונה בליובאוויטש. כיום כבר אין כלל יהודים."

מה התוכניות שלך לעתיד? "בהכוונת ובעידוד רבני חב"ד יחד עם כל הארגונים שאתם אנחנו עובדים במהלך כל השנה, אנחנו רוצים לשפץ את 'בית החיים' שהיה ראוי ומכובד לאוהלים של הרבנים והרבניות הטמונים שם, ומקום מיוחד לכהנים שמגיעים שיוכלו להיכנס.

אנחנו חוזרים למוזיאון ליובאוויטש בחצר, שם מתקיימת תפילת מנחה של צום גדליה. למעלה משני מניינים של יהודים הגיעו ביום זה לעיירה. בצאת הצום נערכת סעודה כיד המלך לשבירת הצום. הסעודה הופכת במהרה להתוועדות חסידית יחד עם רבני חב"ד. האווירה מתחממת והסיפורים קולחים ומתמשכים אל תוך הלילה. קרוב לאחת אחר הצות אנחנו מגיעים למקום בו נתאכסן בלילה.

בסיומו של המסע, ביום שני בלילה, נחתנו בארץ הקודש. במעבר בין אולם הנכנסים ליוצאים שמענו שירה אדירה שמשכה את תשומת הלב של כלל הנוסעים. עשרות תלמידי תמימים מרוגשים נכנסו לאולם ה'יוצאים' בשירת "טייערע ברידער..." ההתרגשות ניכרת עליהם וניתן להבחין כי לחלקם זו הפעם הראשונה בה יזכו להגיע אל הרבי - 770.

אכן, ליובאוויטש שב'בית חיינו' 770 - לעבט!

עם גבירים ושלוחים מכל מדינות האזור מגיעים לכאן בכל עת ושומחים לראות את הפעילות השוקקת במקום. הסייעתא דשמיא גדולה ואנחנו רואים ב"ה הצלחה גדולה."

איך אתה הגעת למקום? "במעמד חנוכת הבית למוזיאון בה השתתפו השלוחים מהאזור, חברי 'צעירי אגודת חב"ד', 'אגודת חסידי חב"ד' ו'המרכז לענייני חינוך' ביקשו ממני לקחת אחריות על המקום. הרה"ח יצחק קוגן חבר אגו"ח בחבר העמים דחף אותי לקבלת התפקיד ומאז אני משמש כשליח במקום.

"האמת היא שלא ידעתי להיכן אני נכנס. השליחות במקום הינה עם אחריות מאוד רגישה ומיוחדת ומאוד קשה. לא שייך לגור כאן מכיון שהרבי התנגד לכך שיחודשו החיים היהודיים בעיירה.

"במהלך כל חודשי השנה אני 'מדלג' בין מוסקבה לליובאוויטש. קבוצות ומשפחות המגיעות יוצרות איתי קשר ואני משתדל לסייע. לפחות פעמיים בחודש אני מגיע לכאן. בזמנים יותר עמוסים כמו חודש אלול, אני נמצא מדי שבוע."

רבני חב"ד המסיירים איתנו בעיירה מאזינים לשיחתנו ומבקשים לציין: הרב אשכנזי מד"א דכפר חב"ד: "הרב גבריאל גורדון הינו סמל של מסירות ועקשנות אמיתית. אני מלווה אותו כמעט מהתחלת הפעילות במקום, ההצלחה שלו כאן היא אדירה. שנים ארוכות היו אנשים שרצו לעשות סדר במה שקורה באוהל ובבית החיים, אך לא הצליחו. הרב גורדון בכישרון רב מצליח בזה."

הרב יוחנן גוראריה מבקש להוסיף: "ההצלחה שלו כאן היא רק בזכות מסירות הנפש שלו. אפילו כשזה מגיע למצבים קשים בגשמיות, הוא לא מתייאש. חקרתי רבות את ליובאוויטש ואת ההיסטוריה הרבה כאן, הזהירות שבה הוא נוהג, ראויה לשבח. בכל דבר הוא משתדל להתיעץ ובע"ה יצליח כאן."